

بررسی الگوهای استفاده شده جهت کاهش مصرف انرژی در ساختمان های قدیمی شهر ارومیه

آیلار نقوی^{۱*}، حسن ابراهیمی اصل^۲، کنایون جهانگیری^۳

- ۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین المللی جلفا، گروه هنر و معماری شهرستان جلفا، ایران.
۲- باشگاه پژوهشگر جوان و نخبگان، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی تبریز، ایران.
۳- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین المللی جلفا، گروه هنر و معماری، شهرستان جلفا، ایران.

چکیده

معماری قدیمی در اقلیم ارومیه با توجه به شرایط محیطی در جهت آسایش انسان شکل گرفته است. معماران گذشته راهکارهای منطقی و شیوه‌های مبتکرانه و مقرون به صرفه‌ای برای استفاده از انرژی‌های تجدید پذیر و بهره‌گیری از شرایط نامساعد اقلیمی به سود خود ابداع کرده‌اند که در سخت‌ترین شرایط آب‌وهوایی نیز پاسخگوی نیاز ساکنین بوده است؛ اما در قرن اخیر، معماری جدید به دلیل قطع ارتباط با معماری سنتی و ساخت بناهایی که انطباقی با شرایط اقلیمی نداشته، باعث هدر رفتن منابع هنگفت انرژی، مخصوصاً انرژی‌های تجدید ناپذیر شده‌اند. شناخت و بررسی شیوه‌های معماری به کار برده شده توسط گذشتگان، موجب ایجاد پیوند و ارتباط میان معماری گذشته و معماری عصر حاضر خواهد شد و روش‌های استفاده شده در بناهای سنتی به منظور استفاده بهینه از انرژی‌های تجدید پذیر می‌تواند به عنوان الگویی مناسب مورد استفاده معماران در عصر حاضر قرار گیرد و موجب راهنمایی جهت اصلاح و انطباق تکنیک‌های طراحی اقلیمی با شرایط محیطی هر محل شود. هدف اصلی این پژوهش، بررسی الگوهای استفاده شده جهت کاهش مصرف انرژی در ساختمان‌های قدیمی شهر ارومیه می‌باشد که در پی این هدف کلی، اهدافی چون «ارائه شیوه‌ای برای طراحان در مراحل اولیه طراحی، ارائه راهکارهایی جهت کاهش مصرف انرژی در طراحی‌های معماری مسکونی» دنبال می‌گردد و محقق در بررسی پیش رو که به روش کتابخانه‌ای می‌باشد، با بررسی منابع مختلف به تحلیل و تفسیر نتایج پرداخته است.

واژه‌های کلیدی: الگو، انرژی، ساختمان، جدید، قدیم.

۱- مقدمه

معماری بومی ایران، سابق‌های کهن دارد. در هر گوشه از آن، بناهایی با معماری‌های متفاوت به چشم می‌خورد که در عین حال اشتراکاتی باهم دارند، این ویژگی، آن‌ها را نیازمند بررسی کرده است. واحدهای مسکونی روستایی، از یک سو، تحت تأثیر اقلیم و شرایط محیط طبیعی بنا شده‌اند و از سوی دیگر، با الگوی معیشت خانواده‌ها ارتباط دارند؛ اما امروزه باوری تقریباً جهانی وجود دارد که بیانگر این واقعیت است که جوامع روستایی روز به روز در حال پیچیده‌تر شدن هستند. این گونه پیچیدگی در تنوع‌پذیری الگوهای فعالیت و جابه‌جایی افراد، خانوارها و نهادها و به‌طور کلی در حجم روزافزون جریان اطلاعات، سرمایه‌ها، نوآوری‌ها و... به خوبی قابل‌ردیابی است [۱].

برای ساختمانی که موجبات آسایش ساکنین را فراهم کند و از نظر صرفه‌جویی در مصرف انرژی کارآمد باشد، شناخت اقلیم و عوامل تأثیرگذار بر آن از جمله ضروریات به شمار می‌رود. بدین ترتیب، مرحله اول طراحی اقلیمی، شناخت اقلیم و